

การก่อการร้ายในยุโรป : ความเสี่ยงและภัยคุกคามจากภาวะสุขภาพทางจิต

การก่อการร้ายในปัจจุบันนับว่าเป็นภัยคุกคามอันสำคัญ และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นภัยที่สามารถสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้เป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้ทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว เนื่องจากการก่อการร้ายได้ มีการแพร่กระจายไป ทั่วทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์การก่อการร้ายในยุโรป พบว่ามีจำนวนสถิติของข่าวและการรายงานที่เกี่ยวกับการก่อการร้ายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกวัน

เหตุการณ์กราดยิงที่ศูนย์การค้าแห่งหนึ่งในกรุงโคเปนเฮเกน เมืองหลวงของเดนมาร์ก เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2565 โดยผู้ก่อเหตุเป็นชายชาวเดนมาร์ก วัย 22 ปี เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นการก่อเหตุความรุนแรงครั้งที่ 3 ของปีนี้ในยุโรป ซึ่งดูเหมือนจะเป็นเหตุการณ์ก่อการร้าย เหตุการณ์ความรุนแรงนี้เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์มือปืนเชื้อสายนอร์เวย์-อิหร่าน กราดยิงในงานเฉลิมฉลองของบรรดาชาวรักร่วมเพศในเทศกาลเกย์ไพรด์ (Gay Pride) ในกรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์ มีผู้เสียชีวิต 2 ราย เมื่อสุดสัปดาห์ก่อน และอีกเหตุการณ์เมื่อ 8 มิถุนายน 2565 มีชายเชื้อสายเยอรมัน-อเมริกัน วัย 29 ปี ขับรถพุ่งเข้าใส่ฝูงชนในย่านช้อปปิ้งในกรุงเบอร์ลิน เมืองหลวงของเยอรมนี เหตุการณ์ดังกล่าวมีครุ 1 คน เสียชีวิตขณะกำลังเดินชมเมืองพร้อมคณะนักเรียนจากเมือง Hesse และ มีผู้ได้รับบาดเจ็บอีก 31 คน

“อุดมการณ์พวกหัวรุนแรง หรือปัญหาป่วยทางจิต”

จากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้ง 3 เหตุการณ์ มีเพียงเจ้าหน้าที่ในกรุงออสโลเท่านั้นที่เชื่อมโยงเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวว่าเป็นการก่อการร้าย ในขณะที่ตำรวจนอร์เวย์ได้เปิดเผยข้อมูลของมือปืนผู้ก่อเหตุว่ามีประวัติป่วยทางจิตตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 โดยข้อเสนอแนะของอาการป่วยทางจิตนี้มีความคล้ายกันทั้งในกรณีผู้ก่อเหตุชาวเยอรมันและชาวเดนมาร์กที่มีประวัติป่วยเข้ารับการรักษาทางจิตเวช ในขณะที่ในที่สุดแล้วเจ้าหน้าที่ยังคงต้องกำหนดหาแนวทางในการจัดการกับคดีนี้ต่อไป ราวกับว่าเพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของเหตุการณ์ความรุนแรงนี้ โดยเทียบเคียงได้กับเหตุการณ์เมื่อเดือนตุลาคม 2564 ที่มีคนร้ายก่อเหตุรุนแรงใช้มีดและธนูเป็นอาวุธไล่ยิงผู้คนในเมืองคอนสเบิร์ก ประเทศนอร์เวย์ จนมีผู้เสียชีวิต 5 ราย โดยผู้ก่อเหตุเป็นชายชาวเดนมาร์ก ที่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม และฝึกฝืนแนวคิดหรืออุดมการณ์หัวรุนแรง รวมทั้ง

มีประวัติเข้า-ออกสถานจิตเวช

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ประเด็นสุขภาพทางจิตปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มักมีข้อเสนอแนะว่าอาจมีแรงจูงใจทางอุดมการณ์ บางอย่างร่วมอยู่ด้วย ในรายงานประจำปีที่ผ่านมาของสำนักงานตำรวจสากลแห่งสหภาพยุโรป (Europol) ได้เน้นย้ำถึงเหตุการณ์ความรุนแรงในรูปแบบนี้ได้ถูกทำให้มีความซับซ้อนที่มีความสมดุลกันของอุดมการณ์ พวกหัวรุนแรงกับอาการป่วยทางจิตซึ่งกลายเป็นเรื่องธรรมดาไปในยุโรป สิ่งนี้ชี้ให้เห็นถึงภัยคุกคามของการก่อการร้าย ดังเช่นในปี 2563 มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นหลายครั้งโดยมีผู้ก่อเหตุร้ายเพียงคนเดียว ตามลำพังซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเป็นไปได้ทั้งอุดมการณ์หัวรุนแรง และปัญหาป่วยทางจิตรวมกัน ซึ่งบางครั้งทำให้แยกแยะระหว่างภารกิจดีของผู้ก่อการร้ายกับความรุนแรงที่เกิดจากปัญหาสุขภาพจิตของผู้ก่อเหตุได้ยาก

ในสหรัฐอเมริกามีการอ้างอิงถึงปัญหาด้านอุดมการณ์และสุขภาพทางจิตอย่างเท่าเทียมกันหลังจากเกิดเหตุการณ์รุนแรง แม้ว่าภาพรวมในสหรัฐอเมริกาจะซับซ้อนเนื่องจากการเข้าถึงการครอบครองอาวุธปืนที่มีอำนาจการยิงรุนแรงได้ง่าย สิ่งนี้ทำให้การกระทำตามแรงกระตุ้นได้ง่ายขึ้นและทำลายล้างมากขึ้น และส่งผลให้เป็นแรงกระตุ้นจูงใจบุคคลที่มีภาวะดังกล่าวในการก่อเหตุร้ายได้ง่าย อย่างไรก็ตาม กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐ (US Department of Homeland Security: DHS) ระบุว่าแนวโน้มที่จะไม่ชี้ไปที่ปัญหาสุขภาพทางจิตในคำแนะนำที่ประกาศออกมาเมื่อต้นเดือนมิถุนายน ระบุว่า “... ภัยคุกคามหลักของความรุนแรงในการบาดเจ็บล้มตายในสหรัฐอเมริกา เกิดจากผู้กระทำผิดเพียงคนเดียว และกลุ่มเล็กๆ ที่ได้รับแรงจูงใจจากความเชื่อทางอุดมการณ์และ/หรือความคับข้องใจส่วนตัว”

อย่างไรก็ตาม ในภายหลังต่อมา DHS ได้จัดให้มีการติดต่อสำหรับผู้ที่มีความกังวลเกี่ยวกับบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพทางจิตโดยแนะนำว่าอย่างน้อยก็ยอมรับว่าปัญหาสุขภาพทางจิตเป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นซึ่งปัญหานี้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้กำลังดำเนินการจัดการอยู่

ความสมดุลของสุขภาพทางจิตและความหวาดกลัว

การจัดการกับปัญหาอุดมการณ์หัวรุนแรงและสุขภาพทางจิตเป็นเรื่องยากสำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ เนื่องจากมีเหตุผลหลายประการ อาทิเช่น พฤติกรรมของบุคคลที่มีปัญหาดังกล่าวแต่ละรายเป็นเรื่องยากมากที่จะคาดเดา การใช้ชีวิตของบุคคลเหล่านี้เอาแน่เอานอนไม่ได้ ธรรมชาติของการก่อเหตุร้ายมักมีการเตรียมการในทันทีเพียงเล็กน้อย และเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบสุ่ม ดังนั้นจึงแทบเป็นไปไม่ได้เลยที่เจ้าหน้าที่จะสามารถดูแลด้านความปลอดภัยได้ทั้งหมด แม้ว่าจะมีหลักฐานว่าในบางกรณีที่ผู้ก่อเหตุส่งโทรเลขถึงเจตนาจริงก่อนที่จะลงมือก่อเหตุ เช่น ในกรณีของการก่อเหตุร้ายของชายชาวเดนมาร์ก เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2565 ที่โพสต์คลิบวิดีโอที่บอกว่าจะมีบางอย่างกำลังจะเกิดขึ้น ก่อนหนึ่งวันที่เขาจะเริ่มลงมือก่อเหตุร้าย ซึ่งเป็นเพียงข้อมูลน้อยนิดที่เปรียบเสมือนการงมเข็มในมหาสมุทร

นอกจากนี้ การมุ่งเน้นเรื่องการรักษาพยาบาลผู้ป่วยทางจิต ยังต้องอาศัยผู้ให้บริการด้านสุขภาพเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยปกติแล้วจิตแพทย์และผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิตมักมุ่งเน้นไปที่การสร้าง ความมั่นใจในความเป็นอยู่ที่ดี การดูแลผู้ป่วย และการได้รับการยอมรับจากสังคม แต่เป็นการยากที่จะให้จิตแพทย์และผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิตมุ่งเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหรืออุดมการณ์หัวรุนแรงของผู้ป่วย รวมทั้งจิตแพทย์และผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิตบางคนยังลังเลเกี่ยวกับการถูกผลักดันเข้าสู่บทบาทที่อาจดูเหมือนเป็นเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง และยังกังวลเกี่ยวกับการทำให้สิ่งที่เป็นชุมชนเปราะบางอยู่แล้วกลายเป็นอาชญากรรม การก่อเหตุรุนแรงที่เพิ่มขึ้นโดยบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพทางจิตสามารถก่ออาชญากรรมต่อทั้งชุมชนและในที่สาธารณะ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ก่อเหตุรุนแรงเป็นผู้ที่มีภาวะป่วยทางจิตขั้นรุนแรงที่ต้องการความช่วยเหลือ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า “สุขภาพจิต” ก็ไม่ค่อยมีประโยชน์มากนัก เมื่อพิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ที่อาจครอบคลุมได้

ประเด็นสุดท้ายที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ การที่มุ่งเน้นไปที่ประเด็นด้านสุขภาพจิตมากเกินไปก็อาจเกิดอันตรายได้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการที่นายฝ่ายจำเลยได้พยายามใช้ประเด็นด้าน

สุขภาพจิตมาเป็นเหตุในการบรรเทาโทษให้ผู้ก่อเหตุความรุนแรง อย่างไรก็ตาม คนที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากภาวะปัญหาสุขภาพทางจิตก็สามารถก่ออาชญากรรมได้เช่นกัน ดังนั้นการทำความเข้าใจความสมดุลนี้ซับซ้อนและยากขึ้นเมื่อรวมเรื่องอาชญากรรมทางอุดมการณ์พวกหัวรุนแรงเช่นการก่อการร้ายไว้ด้วยกัน

การก่อเหตุรุนแรงนี้เป็นการก่อการร้ายหรือไม่?

ความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คือความพยายามทำความเข้าใจว่าการก่อเหตุรุนแรงนี้จัดอยู่ในประเภทการก่อการร้ายหรือไม่ ตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ มีเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจในนอร์เวย์เท่านั้นที่ติดตามประเด็นแรงจูงใจในการก่อการร้าย แต่ดูเหมือนว่าการกระทำอื่น ๆ ที่ผู้ก่อเหตุรุนแรงกระทำนั้นเป็นพฤติกรรมการณ์เลียนแบบการก่อการร้ายของผู้ก่อการร้าย

ในสหรัฐอเมริกาเกิดปรากฏการณ์การยิงกันจำนวนมากจึงกลายเป็นเรื่องธรรมดาควบคู่ไปกับสภาวะแวดล้อมทางการเมืองที่มีทั้งกลุ่มโกรธแค้นกันและการแบ่งขั้วกันอย่างมากจนยากที่จะแยกแยะได้ว่าเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นเป็นการก่อการร้ายหรือไม่ หรือแม้แต่การพูดถึงเรื่องสุขภาพทางจิตอาจมีบ้างเป็นบางกรณีสำหรับในยุโรป เหตุการณ์ทั้งหมดถูกมองมาที่ประเทศฝรั่งเศส โดยเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 กลุ่มรัฐอิสลามในอิรักและซีเรีย (ISIS) ได้ทำการโจมตีในกรุงปารีสหลายครั้งติดต่อกันโดยได้ก่อการร้ายด้วยการกราดยิง การระเบิดฆ่าตัวตาย และการจับตัวประกันในกรุงปารีส ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตเกือบ 130 คน และมีผู้บาดเจ็บอีกมากกว่า 350 คน โดยกลุ่ม ISIS ได้ออกมาอ้างว่าการโจมตีที่เกิดขึ้นมีเหตุจูงใจคือต้องการตอบโต้การที่ฝรั่งเศสเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามกลางเมืองซีเรียและสงครามกลางเมืองอิรัก

การประชุมร่วมของหน่วยความมั่นคงแห่งชาติของอังกฤษ (MI5) กับสำนักงานสอบสวนกลางสหรัฐอเมริกา (FBI) เมื่อเร็วๆ นี้ หลังการประชุมหนึ่งสัปดาห์ อธิบดี MI5 และ ผู้อำนวยการ FBI ได้เน้นย้ำว่า ผู้ก่อเหตุเพียงลำพังคนเดียวสามารถเป็นภัยคุกคามที่ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่เป้าหมายของการก่อการร้ายได้อย่างไร และได้กล่าวต่อว่า พวกเรากำลังเผชิญกับความเสี่ยงที่ยากมาก ความซุกซนของโรคสุขภาพทางจิตและปัญหาที่เกี่ยวข้องที่เพิ่มมากขึ้นในภาพของภัยคุกคามไม่เพียงแต่จะทำให้ยากขึ้นแล้วยังเพิ่มระดับความคาดเดาได้ยากอีกชั้นหนึ่ง

ที่มา:<https://www.rsis.edu.sg/rsis-publication/icpvtr/terrorism-in-europe-a-very-different-kind-of-threat/#.YvS9uHZBy3A>
<https://www.dailynews.co.th/news/374307/>
<https://www.thaipost.net/abroad-news/174402/>

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

admin_info@sscthailand.org

๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕-๑๖

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ : Strategic Studies Center

<https://www.facebook.com/sscthailand.org/>